

Egon Erwin Kisch: Hřbitov bohatých psů (úryvek)

Domov kajících Magdalén

Jednou jsem zatelefonoval do pražského domova pro padlé dívky a zeptal se ředitelky, zda bych si mohl ústav prohlédnout, abych o něm mohl napsat článek.

Odpověděl mi poděšený výkřik: „Článek? Řekl jste článek?“

Mohl jsem ředitelce jen potvrdit, že se nepřeslechla.

„Proboha!“ zasténalo to ve sluchátku, „tady se přece nic nestalo! Pročpak chcete o nás psát článek?“

Ředitelku jsem uklidnil, že chci jen popsat zařízení a výchovnou práci ústavu, jen tak obecně, bez jakéhokoli vnějšího podnětu.

„Ach tak!“ Ředitelce spadl ze srdce balvan. „Já ale nesmím dávat žádné povolení k návštěvě, musím se napřed zeptat Její Excelence paní prezidentky. Zítra odpoledne Vám dám vědět.“

Zítra odpoledne jsem se jen dozvěděl, že pozítří se má konat schůze výboru, aby se poradili o povolení mé návštěvy. Popozítří mi dali na vědomí, že se popozítří v jedenáct hodin dopoledne smím v ústavu objevit.

U brány, kterou vyplňoval vrátného vous á la císař František Josef, jsem byl přesně a chtěl jsem vejít. Císařský vous se mě svrchu zeptal: „Máte propustku?“

Na což jsem odpověděl, že jsem očekáván.

„Jste snad ten pán od novin?“

Právě to jsem byl. To ho podnítilo k neskrývanému údivu. „Kvůli vám tu přece stojím,“ řekl, „a dámy vás už taky čekají.“

Těmito dámami rozhodně nemyslel ty lehké dívky, protože o dívkách, tím méně o lehkých, určitě nemohla být řeč v souvislosti s dámami, které mě očekávaly a které vedly tento ústav. Pocházely ze šlechtických rodin, jejichž rodokmen sahal až k válce českých Amazonek. Velké postavy, velká poprsí, velké ruce a velké nohy - tak se objevily přede mnou. A jako by jim ta velikost nebyla ještě dost velká, měly hlavy ozdobené trčícími pštrosími pery, takzvanými plerézami.

V kruhu těchto statných, mužných postav stálo rozpačité a zstrašené stvoření, zahalené do dlouhého černého šatu, a to byl duchovní pastýř ústavu. Z profilu vypadal tlustý, protože měl jakoby dvojité břicho, zepředu musel být však považován za hubeného, neboť měl úzká ramena a tělo. Tento břichatě hubený kněz udělal při představování jakési pukrle a pak mě představil Její Excelenci, paní prezidentce, ostatním dámám z výboru a paní ředitelce, kterou jsem telefonem tak vyděsil, ale zároveň zbavil balvanu.

Usadili jsme se kolem kulatého stolu. Páter se zvedl ze židle, na kterou si právě sedl s cílem uvítat mě, položil před sebe děsivě rozsáhlý rukopis a začal s projevem, který pro mě sepsal a mně adresoval: „Ctěný pane redaktore, dovolte, abych jménem našeho ústavu vyjádřil potěšení, že zástupce veřejného mínění pochopil vážnost a bohulibost naší mravní činnosti“ (tady plerézy s uznáním přikývly) „a chce napsat o našem ústavu článek do novin, což výbor jednohlasně povolil na schůzi svolané dle stanov na 22. února tohoto roku. Před občůzkou vás chci, ctěný pane redaktore, několika stručnými slovy informovat o cílech a záměrech našeho ústavu.“

Možná, že slova byla skutečně stručná, řeč ale stručná nebyla.

Bylo to napůl důtklivé postní kázání, napůl poučná přednáška. Začala vysvětlováním pojmů pokušení a svádění. [...] Neřest se neblíží k pozemšťanovi v odpudivé podobě - tak mě poučil - vyslanec d'áblovy neprozrazuje ani koňské kopyto, ani rohy, ani smolný a sirný zápach. Je tomu právě naopak. Neřest přistupuje ke svým obětem ve vábivé podobě, lichotivě a licoměrně, aby je vlákala do svých tenat. [...]

Do té chvíle jsem ještě nikdy nepřemýšlel o metodách neřesti, a proto jsem si také neuměl představit, že se neřest dá poznat očima podle rohů a čertovského ocasu a čichem podle pekelného puchu. Protože však řečník, který se odmlčel, na mě tak vyčkávavě upíral pohled, nevěřičně jsem zavrtěl hlavou. Je to skutečně pravda, to, co se tu říká, je neřest tak proradná?

Ano, musela to být pravda, protože všechny plerézy kolem souhlasně pokyvovaly, a tak jsem ze svého výrazu postupně zapudil jakékoli pochybnosti.

Duchovní pastýř se s uspokojením opět ujal slova: „Ale ta vábivá podoba neřesti není nic než přetvářka, nic než převlek, nic než maska. Běda ubohým obětem, běda především mladým dívkám, které se tím ochotně nechají oklamat a podlehnou...“

Tu se všechny posluchačky ulekly, ale našťěstí řečník mínil jen to, že podlehnou „...pokušení. Běda jim,“ zvolal, „třikrát běda! Neboť rcete, co je jim odměnou? Odměnou je jim jen opovržení, a toto opovržení je plně oprávněné. Neboť chtěly uniknout chudobě, která přece vskutku není hanbou, a chtěly uniknout práci v potu tváře, která nám všem byla přikázána v Písmu svatém.“

Na tomto místě si řečník sám přikývl na souhlas a prašlechtičny přikývly v potu tváře.

Proud řeči plynul dál. Prý tyto dívky vede ke zlu ješitnost. Místo toho, aby si získávaly úctu svých bližních jako služky nebo fabričky, dávají přednost prostopášnosti a rozkoším. Místo toho, aby se hrdě odívaly do počestného šatu chudoby, kráší se raději lesklými flitry a cetkami. Za to také nezůstanou ušetřeny zklamání, „hořkých zklamání, zvláště ve stáří!“

Tak tedy. Úplně mě to ohromilo. Kdo by si to pomyslel? Protože ale plerézy znovu mocně přikyvovaly, musel jsem tomu chtě nechtě uvěřit.

„Avšak ještě víc pohrdání než padlé dívky si zaslouží pokušitelé, aby se jimi oprávněně pohrdalo. Koho máme na mysli?“

Pohledem jsem dal najevo, že nevím, koho na mysli máme.

„Máme na mysli ony zvrhlíky, kteří si začínají s dívkami jen pro zábavu, bez úmyslu uvést je do manželství.“

Tentokrát jsem to byl já, kdo dával živým přikyvováním najevo plný souhlas se zatracením takových mužů. Pro svou útěchu jsem nyní uslyšel, že nemravnost našla svého protivníka: „Náš ústav se pozvedá“ (řečník pozvedl hlas) „jako hradba“ (řečník pozvedl hlas víc), „jako val“ (řečník pozvedl hlas ještě víc), „jako bašta proti zkaženosti dnešního světa. Ovšem...“ - zde řečníkův hlas poklesl z výšin hradeb, valů a bašt na půdu prostých faktů - „...ovšem ještě jsme nedobyli vítězství. Není to naše vina, je to vina dívek samotných. Jen velice málo jich přichází do našich zdí kajičně a dobrovolně. Policie a soudy pro mladistvé je sem musí dopravovat násilím - slyšte, násilím na místo, kde budou zachráněny! Leckteré, co se přihlásí samy, sice uvádějí, že mají srdce připraveno k pokání, ale pravda je jiná. Hledají cestu do našeho domova jen proto, aby mohly nějakou dobu žít bez starosti o obživu, nebo proto, že jsou nemocné. Některé přicházejí také, neboť se mylně domnívají, že u nás budou jisty před policií. Není divu, že se po propuštění zase vrhnou do náručí neřesti úvodem vyličené - co pravím do náručí, měl bych spíše říci do spárů, do pařátů, do drápů ďábla. [...]

My chceme dělat totéž, co učinil Pán, a naše heslo zní: Ora et labora - Modli se a pracuj. Na prvním místě je přikázáno Ora. Modlíme se ráno a v poledne, modlíme se v čase nešpor a večer a modlíme se při práci, ke které naše chráněnky neúprosně vedeme. V našem domě pokání nevládne nesprávná shovívavost, trestáme nejtvrďšími tresty, neboť tak stojí psáno: „Kdo svá dítka miluje, ten je trestá.“ [...] Amen.“

Tím duchovní pastýř skončil a rozhlédl se po kroužku, který mu aplaudoval z plných pleréz. Pak upřel oči na mne. Dělal jsem vše, aby si všiml, že na mne jeho odhalení hluboce zapůsobilo.

Teď se ujala slova Její Excellence paní prezidentka, prý si teď prohlédneme pracovny, ubytovny a kapli. „Jen pro našeho ctěného hosta jsme také uspořádali výstavku řady ženských ručních prací.“ Ten ctěný host nebyl nikdo jiný než já. Její Excellence paní prezidentka

vyjádřila naději, že ctěný host z těch úpletů, výšivek a háčkovaných věcí pozná a ocení, jak dobře a energicky si vede dozorčí personál.

„Jistě, jistě,“ sliboval jsem.

Tímto mým závěrečným slovem byl přijímací ceremoniál podle programu ukončen a náš průvod, který tvořily dámy z výboru, duchovní pastýř a já, vykročil dlouhou chodbou. Cestou mi páter pošeptal, že to dnes bylo poprvé, co mluvil k tisku. Předal mi rukopis a vysvětlil mi, jak je důležité, aby řeč byla uveřejněna v plném znění a aby jeho jméno bylo vytištěno správně.

Když jsme vstoupili do dílny, asi třicet dívek způsobně povstalo a při tom táhlým sborem proneslo zbožný pozdrav. „Až na věky,“ odpověděli jsme.

„Tady se nejdříve podívejte...,“ začala mi vysvětlovat Její Excellence paní prezidentka, když tu mě poznala Fanny Prevít.

„Tě péro, Egone,“ vykřikla.

„Je tu Egon,“ hlaholilo teď ze všech stran a dívky se ke mně sbíhaly.

Betty Rukavice z kavárny Montmartre mě objala a z radosti ze setkání mi dala pusku.

Přes ni natahovala dlaň dlouhá Máňa Makovec. „Dej mi cigaretu, tady žádný nedostaneme.“

„Co dělá můj hasič?“ křičela Líza Kanon, „už toho sviňáka vyléčili?“

Jiná chtěla, abych vyřídil: „Pozdravuj ode mě ty holomky v baru Brazílie a řekni jim, že nejdýl za čtrnáct dní tam Hanka Šmolka zase bude.“

Ať mně toto uvítání bylo jakkoli trapné, dámám z výboru bylo ještě mnohem trapnější, rovnou by je mohli přijmout v nějakém Domově dívek padlých z nebe.

První, která se zmohla na slovo, byla Její Excellence paní prezidentka. Obrátila se na mě tónem, v němž se mísil chlad jako v Grónsku s pobouřením dosahujícím výše Mount Everestu a s pohrdáním hlubokým jako mořské hlubiny: „Nemusíte se už dál obtěžovat, pane, podobné je to ve všech našich místnostech.“

S tím mě propustili, všechno jsem však sepsal tak, jak jsem to zažil. Moje zpráva způsobila zlou krev, zlou krev v modré krvi. Některé šlechtické rodiny zrušily předplatné našich novin. Avšak jiným se ta legrační historka líbila a jedno berlínské nakladatelství ji zařadilo do antologie světového humoru.

(Kisch, Egon Erwin: Hřbitov bohatých psů. LABYRINT, Praha 2008, přeložila Gabriela Veselá, s. 86–96.)